

- створення нових туристичних продуктів (туристичної пропозиції) Закарпаття різнопланового тематичного характеру (з охопленням таких елементів, як розміщення, транспорт, послуги гіда, перекладача, а також оглядом визначних пам'яток, відвідин музеїв, театрів, фестивалів, художніх салонів, вернісажів, галерей тощо), розрахованих на різні сегменти туристичного ринку;

- активізація проведення культурних акцій і заходів та популяризації регіону як бази конгресово-виставкового та ділового туризму задля підвищення заповнюваності готелів і покращення туристичної активності в області у несезонний період;

- розвиток видових туристичних ринків:

- а) сільського туризму: визначення пілотних районів для розвитку сільського туризму; запровадження реєстру власників агроосель області; розробка критеріїв оцінки категорії агроосель; проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, презентацій з питань розвитку сільського туризму.

- б) гірськолижного туризму: проведення зонування і проектування територій, перспективних для розвитку гірськолижного туризму; сертифікація існуючої гірськолижної інфраструктури; оснащення гірськолижних центрів сучасною транспортною інфраструктурою (підйомники, канатно-крісельні дороги і т. ін.).

Санаторно-курортний комплекс:

- розробка Генеральних планів курортів і курортних територій, їх узгодження із Генеральною схемою планування території України та схемою планування території Закарпатської області;

- вивчення існуючих і потенційних можливостей промислового освоєння свердловин мінеральних вод з високими дебіторськими запасами і створення на їх базі підприємств (ліній) по розливу мінеральних вод;

- проведення інвентаризації матеріально-технічної бази рекреації та об'єктів незавершеного будівництва на територіях курортів;

- проведення комплексу природоохоронних заходів з метою покращення екологічної ситуації в курортних місцевостях, здійснення постійного моніторингу природних територій.

1. Фролова В.Ю. SWOT-аналіз конкурентоспроможності туристичного ринку України. URL: http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/10_6.pdf. 2. Давидова О.Г. Методи оцінювання туристичної привабливості регіонів країни. Український соціум. 2015. № 4. С. 97–107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2015_4_11.

УДК 338.488.2:640.4(477.87)(043.2)

Л.І. УДВОРГЕЛІ
кандидат технічних наук,
доцент кафедри готельно-ресторанна справа,
Д.О.КОГУТ
студент,
Мукачівського державного університету,
м. Мукачево

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ НА ЗАКАРПАТТІ

Готельний бізнес - один із найперспективніших і успішно розвинутих напрямків бізнесу Закарпаття. Цьому сприяє орієнтація на європейські стандарти сервісу та значний попит на готельні послуги. Вживання й ріст ділової активності - найважливіші напрямки в діяльності готельних підприємств в усіх країнах світу. Місцеві готельєри усвідомили цей факт і вживають

необхідних заходів, щоб забезпечити стабільне майбутнє шляхом задоволення мінливих потреб споживачів та досягнення бажаного фінансового результату.

Туризм на Закарпатті став одним із найпопулярніших видів відпочинку. Туристичні й екскурсійні можливості Закарпатської області обумовлені багатьма чинниками: унікальна історія краю, мальовничі гори та полонини, прекрасні сади і виноградники, цілющі мінеральні джерела, м'який клімат - все це дозволяє не тільки розвивати туризм як складову соціально-економічного розвитку і добробуту, але і вести активну політику відвідування Закарпаття туристами інших областей України та іноземними гостями[2].

Українці, вибираючи відпочинок, все частіше звертають увагу на Західну Україну, зокрема, на Львів, Буковель, Трускавець, Яремче та Закарпаття. Високим сезоном в Закарпатті вважається зима, а найбільш відвідуваними місцями відпочинку - гірськолижні курорти. Кількість центрів активного зимового відпочинку Західної України збільшується. Поліпшується як якість готелів і баз відпочинку, так й інфраструктура.

Історія Мукачєва також приваблює в місто туристів. Своєрідна архітектура міста та злиття різних культур надають місту особливого шарму і неповторності. За останні роки спостерігається активний розвиток подієвого туризму. Особливо це пов'язано з проведенням фестивалю «Червене вино», свята млинців «Варишська палачінта», чайного факультету на «Червоній горі» та інших подіям. Деякі локації на території Мукачєва входять до складу відомих туристичних маршрутів, таких як Гастрономічний шлях, Винний шлях та Медовий шлях Закарпаття. Мукачєвська місцева рада пропонує перелік закладів готельного господарства різних типів, список яких публікується на головному сайті місцевої ради. У місті працює понад 20 готелів різного рівня.

Ще одним напрямком розвитку рекреаційної галузі є термальні і мінеральні джерела. На Закарпатті налічується близько 700 місць виходу мінеральних вод на поверхню. На їх базі функціонують санаторно-лікувальні установи, зокрема в Свалявському та Берегівському районах.

До основних тенденцій розвитку готельної галузі Закарпатської області можна віднести зменшення кількості готелів (через економічну кризу), активний розвиток хостелів та інших засобів розміщення, збільшення кількості клієнтів, а також зростання цін на послуги.

На території Закарпатської області функціонують різні заклади розміщення туристів - від готелів та санаторно-лікувальних комплексів до хостелів і студентських таборів. Карпатський регіон - один з лідерів за кількістю готелів[2]. Без розвитку інфраструктури і додаткових послуг відповідні заклади не матимуть попиту на ринку. Тому цій справі влада області приділяє велику увагу. Останнім часом швидкими темпами розвивається супутня до туристично-рекреаційної галузі інфраструктура, а саме пункти перетину державного кордону, транспортне обслуговування, дорожній сервіс, зв'язок, заклади харчування (колиби, бари, кафе), заклади готельного господарства тощо[1].

Зокрема, готелі вищого класу надають окрім стандартних послуг, великий спектр різноманітних додаткових послуг. Готелі економ класу пропонують стандартний набір основних послуг. Економ готелі вдало поєднують європейський дух з місцевими колоритами. Багатьох приїжджих вражає охайність та чистота таких закладів. Особливою популярністю економ готелі користуються в зимовий період, коли різко збільшується кількість туристів.

Ринок готелів Закарпаття відчуває загальні тенденції сфери туризму. Його розвиток і оновлення в майбутньому будуть залежати від економічної ситуації в країні. Існує ряд факторів, які обмежують розвиток готельного господарства регіону сьогодні. До них можемо віднести: низький рівень розвитку транспортної інфраструктури, орієнтація попиту на більш дешеві пропозиції, наявність тіньової частини ринку, недостатнє технічне оснащення гірських районів (покриття мобільних операторів, 3G, 4G і т.д.). Варто відзначити, що туристична галузь має великий економічний вплив на розвиток Закарпатської області. Зокрема, на створення робочих

місць і формування доходів місцевих бюджетів[2].

Отже, готельне господарство є однією з головних складових туристичної індустрії регіону. Сьогодні можна констатувати про відсутність висококонкурентних позицій у цьому секторі національної економіки. Серед недоліків можна виділити: інфраструктура не усіх закладів розміщення відповідає міжнародним нормам проживання та відпочинку, недостатня кількість готельних підприємств різних класів і типів, у структурі готельних підприємств низька частка закладів високої категорії, матеріально-технічна база застаріла та потребує модернізації, відсутні сучасні засоби зв'язку та інформаційних комунікацій, ефективні та надійні системи захисту, які є передумовою високого рівня якості послуг.

Сьогодні поряд із традиційними повносервісними готелями варто створювати мережу спеціалізованих підприємств з вузьким спектром послуг, зорієнтованих на обслуговування певної категорії туристів.[5] Наприклад за останні роки популярністю користується відпочинок у сільській місцевості. Власники сільських садиб почали об'єднуватися в асоціації, створювати комунальні підприємства і центри розваг, що дає можливість більш активно розвивати цей вид відпочинку.[1] Насамперед, необхідність створення спеціалізованих підприємств стосується туристичних центрів із чітко вираженою спеціалізацією у спортивно-оздоровчому, конгресовому туризмі, центрах з ігровими атракціями та іншими видами туризму.

1. *Організація готельного господарства: Навч. посібник / Головка О.М., Кампов Н.С., Махлинець С.С., Симочко Г.В. // За ред. О.М. Головка. - К.: Кондор, 2011. - 410 с. 2.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/uverennoe-razvitie-analiz-rynka-otelej-zakarpatskoj-oblasti> 3.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/zhulkovska.htm. 4.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mukachevo-rada.gov.ua/index.php/miska-vlada/orhany-vykonavchoi-vlady/viddily-miskvykonkomu/viddil-ekonomiki/item/13918-perekimiststymchasovohoprozhyvanniahotelnizaklady>. 5.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://pidruchniki.com/12281128/turizm/suchasniy_stan_perspektivi_rozvitku_gotel'nogo_gospodarstva_ukrayini. 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/davydova3.htm*

УДК 338.488.2:640.43(477.87)(043.2)

М.В. ЧОРІЙ
старший викладач кафедри готельно-ресторанна справа,
А.Т. КУЦМИДА
студент,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачєво

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕСТОРАННІЙ СФЕРІ ЗАКАРПАТТЯ

Сьогодні акцент соціально-економічного розвитку країни й інфраструктури міст припадає на ресторанне господарство. Зміни в економіці обумовили розвиток ресторанного бізнесу. Ряд факторів (соціально-психологічний, соціально-економічний, науково-технічний) спровокували зміни у роботі підприємств ресторанного бізнесу, змінився їх зовнішній вигляд і асортимент кулінарних виробів. Збільшилася кількість ресторанів та інших закладів громадського харчування. Розпочалася справжня боротьба за споживача, яка триває і досі.

Саме різного роду нововведення та неординарні рішення у приготуванні, подачі страв, у дизайні закладів та наданні послуг продовжують розвивати ресторанний бізнес, і як результат є здорова конкуренція між підприємцями. Як відзначає Лояк Л.М. у своєму дослідженні[2], малий бізнес – це підприємницька діяльність, сформована на власний ризик, що не суперечить чинному законодавству, створює невелику кількість робочих місць, виконує ряд функцій, що здійснюють вплив на загальний стан регіону (це виробництво, фінансування регіональних програм, створення

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>